

Venter god investeringsvekst

Mye tyder på at kommunenes investeringer og låneopptak vil øke betraktelig neste år. – Etter noen hvileskjær i de første kvartalene i år har låneetterspørselen tatt seg kraftig opp. Mange kommuner har trolig utsatt store investeringsprosjekter tidligere i 2006, slik at vi får en forskyvning i låneetterspørselen med god lånevekst neste år, sier adm. direktør Petter Skouen i Kommunalbanken.

Dette stemmer godt overens med en gjennomgang Kommunal Rapport har foretatt av budsjettforslagene i 39 av de 50 største kommunene i Norge. Ifølge denne gjennomgangen vil investeringene i Kommune-Norge kunne passere 30 milliarder kroner før første gang neste år. Til sammenligning økte bruttogjelden til kommuner og fylkeskommuner med 10,9 milliarder kroner i 2005, følge oppgaver fra Norges Bank. I de ti første månedene i år steg den med 4,0 milliarder kroner.

Skoleinvesteringer

Skouen peker på at kommunene og fylkeskommunene fortsatt har et stort investeringsbehov. Barnehageutbygging skal økes kraftig samtidig som det skal investeres betydelige beløp både i vedlikehold og nybygging i skolesektoren. Blant annet vil fylkeskommunenes investeringer i nye grunnskoler trolig økes med 50 prosent frem til 2010. – I tillegg omfatter investeringsplanene bygging av VA-anlegg og annen infrastruktur og nye pleie- og omsorgsinvesteringer. Vi antar for øvrig at dagens opphetede byggemarked har bidratt til den forskyvningen som nå registreres i kommunenes låneetterspørsel. Det har ikke vært nok kapasitet til å gjennomføre alle planlagte prosjekter.



Lars Nerømo.

HØGSKOLEBYGG: Kommunalbanken har bidratt med lån til nytt bygg for den nye tannpleierutdanningen ved Høgskolen i Tromsø.

Finansieres med lån

Det aller meste av de nye investeringene vil bli finansiert med låneopptak. – I praksis er låneopptak den metoden kommunene har for å få finansiert investeringer. Det er bare noen ytterst få kommuner som har bygget opp fond, for eksempel etter salg av eiendom eller andre verdier. Økte investeringer vil derfor nødvendigvis slå ut i

nesten like stor låneetterspørsel, sier Skouen.

Han fastslår videre at romsligere kommuneøkonomi også vil bidra til investeringsveksten neste år. – Gjeldens andel av totalutgiftene vil trolig øke lite. Samtidig vil det relativt sett fortsatt være billig å låne.

Samarbeidspartner, ikke "sponsor"

Kommunalbanken får ofte forespørsler om vi kan sponse dette eller hint, eller bidra til forskjellige faglige arrangementer på en eller annen måte. Det sier seg selv at vi ikke kan gi et positivt svar til alle henvendelser, og at vi må ha klare retningslinjer for hvordan vi skal drive kundepleie og gi støtte til forskjellige arrangementer.

Her følger en kortfattet oversikt over hovedpunktene i disse retningslinjene, som for øvrig er avstemt med tilsvarende regler hos de andre hovedaktørene i det kommunale lånemarkedet:

- Alle arrangementer vi bidrar til skal ha et godt og forsvarlig faglig program.
- Det skal være et avklart forhold til ytelser og motytelser ved støtte til arrangementer. Kommunalbanken skal derfor være samarbeidspartner, ikke "sponsor". Våre ytelser skal ikke ha som mål å påvirke konkrete forhandlings- eller konkurransesituasjoner.
- Vår kundepleie skal innebære normal kontakt i forretningsforhold, gjensidig informasjonsutveksling, kunnskapsformidling og vanlig gjestfrihet. Relasjonsbyggingen skal ha et langsiktig og allment perspektiv.

Enda sterkere konkurranse

Finansdepartementet la 1. desember frem et lenge ventet forslag til lovregler om "obligasjoner med fortrinnsrett". Disse reglene vil kunne gi ytterligere forsterket konkurranse i markedet for kommunale lån – en konkurranse som Kommunalbanken er godt forberedt på å møte.

Lovreglene vil erstatte dagens regler for obligasjonslån med pantesikkerhet for en stor gruppe lån: bolig- og andre eienedomslån, lån til kommuner, skipsfinansiering og også enkelte andre lån. I stedet for pant skal obligasjonseierne sikres med en fortrinnsrett til et sett med nærmere bestemte fordringer. Banker som gir boliglån vil for eksempel kunne skille ut de sikreste boliglånene i en egen "sikkerhetsmasse" og så bruke denne som sikkerhet for gunstige innlån. Med gunstig funding, vil også kundenes lån kunne bli billigere.

Vi i Kommunalbanken har vurdert om også vår utlånsportefølje burde legges inn i en slik ordning. Vi er imidlertid kommet til at dette vil kunne legge bånd på Kommunalbankens operative fleksibilitet, slik at det ikke vil være til kommunenes fordel. Viktig er det også at Kommunalbanken allerede oppnår markedets beste innlånsbetingelser gjennom best oppnåelig rating fra de ledende internasjonale kredittratingsbyråene.

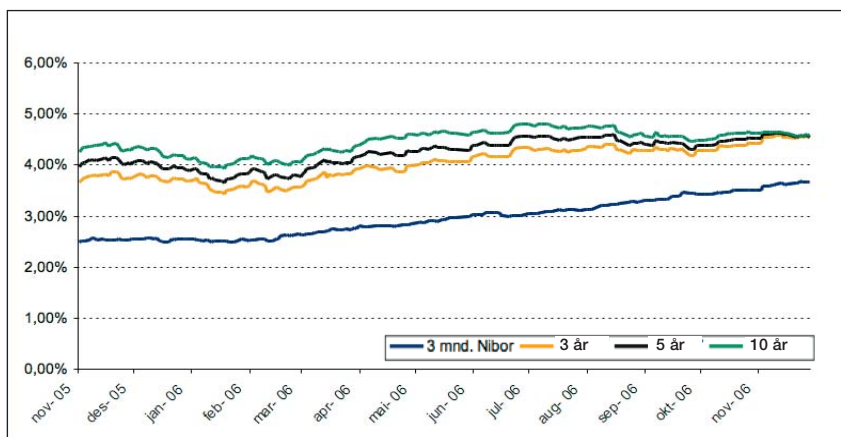
Med de nye reglene vil andre større aktører enn de spesialiserte kommunalbankene nå kunne styrke sin konkurransesituasjon. For oss vil dette stimulere til enda sterkere innsats til kommunenes beste.

Petter Skouen
Adm. direktør

Korte og lange renter opp, rentekurven flater ut

De korte rentene har økt mer enn de lange rentene i løpet av høsten, slik at rentekurven har flatet ut. Det er nå knapt differanse mellom tre og ti års swaprente (fastrente). Norges Bank har antydnet at det kommer rentehevinger neste år på til sammen 1,5 prosentpoeng og at renten vil heves ytterligere til over 5 prosent innen utgangen av 2008, noe som anses som et normalt rentenivå for norsk økonomi. Mens

veksten i USA nå bremser opp, synes vekstbildet i Europa fortsatt å være robust. De siste makrotallene fra USA er svake, mens nøkkeltallene fra eurosonen bekreftet et sterkt vekstbilde for europeisk industri. Det er derfor utsikter til at den amerikanske sentralbanken vil begynne å sette ned renten, mens den europeiske sentralbanke trolig vil gjennomføre flere hevinger på nyåret.



Referansegruppe for markedsaktiviteter

Kommunalbanken har opprettet en ny referanse- og rådgivningsgruppe for bankens markeds- og samfunnsrelaterte aktiviteter.

Den møtes tre til fire ganger årlig og består fra og med november av:

Rådmann Jan Petter Eide, Haram kommune, rådmann Rannveig E. Eidet, Sørums kommun, rådmann Einar Evensen, Sarpsborg kommune, økonomisjef Tommy Gjerde, IVAR IKS, rådmann Roy Jevard, Melhus kommune, rådmann Per Kind, Østre Toten kommune, økonomisjef Heidi Sunde Lyngholm, Sveio kommune, økonomirådgiver Kornelija Rasic, Bodø kommune, økonomisjef Gerd Signe Vigebo, Vennessla kommune.

Anne Rudi "Årets kommunaløkonom"



Økonomisjef Anne Rudi (bildet) er tildelt prisen "Årets kommunaløkonom 2006". Prisen er på 25.000 kroner, og deles ut av

Forbund for kommunal økonomiforvaltning og skatteinnfordring, NKK, og Kommunalbanken i fellesskap.

Anne Rudi er økonomisjef i kommunene Nore Uvdal, Flesberg og Rollag i Numedalsregionen. - Prisvinneren har markert seg på landsbasis med å ligge langt fremme i bruk av moderne teknologiske løsninger for samarbeid mellom kommuner og effektivisering av arbeidsrutiner. Anne Rudi har i tillegg et solid faglig engasjement, heter det i juryens begrunnelse.

KommuneDialog

Ansvarlig: Adm. direktør Petter Skouen
Produksjon: Sjø & Lund AS
Trykk: Tellus Works Reclamo

Kommunalbanken AS
Munkedamsveien 45
Postboks 1210 Vika
0110 Oslo

Telefon nr : 21 50 20 00
Telefax nr: 21 50 20 01
post@kommunalbanken.no
www.kommunalbanken.no

Hvordan påvirkes rammeoverføringene av utviklingen i innbyggertallene?

Av Kjetil Lie, Telemarksforskning-Bø

I disse budsjettider ønsker vi å få på plass så pålitelige anslag og rammeforutsetninger som råd. Det kan imidlertid være utfordrende nok å ha en god formening om så sentrale størrelser som skatt og rammetilskudd (frie inntekter).

For 2006 har kommunene generelt opplevd at de frie inntektene er blitt vesentlig høyere enn hva som syntes naturlig å legge til grunn i budsjetteringen for et år siden. Skatteveksten for kommunene samlet er som kjent nå anslått å bli på 11,25 % for 2006, nesten det dobbelte av hva som ble lagt til grunn senest i revidert nasjonalbudsjett i mai. Det kan derfor være vanskelig å gi et godt anslag over frie inntekter i en økonomiplan, selv for år 1 (årsbudsjettet). Dette skyldes også at det ikke er enkelt å anslå hvordan utviklingen i innbyggertall og alderssammensetning påvirker den enkelte kommunes rammetilskudd.

Effekt av oppdaterte innbyggertall

F.o.m. 2003 har rammetilskuddet til den enkelte kommune blitt "reberegnet" ved at innbyggertall og alderssammensetning pr 1. januar i det aktuelle året benyttes. Systemet må jo sies å ha blitt mer rettferdig på denne måten. Men det har blitt vanskeligere å budsjettere rammetilskuddet som følge av dette beregningsprinsippet. Nedenfor har vi vist tall og effektberegninger for de seks kommunene i Vest-Telemark. Tabelloppstillingen viser utviklingen i innbyggertallet i 2005 og effekten mot rammetilskuddet i 2006 med bruk av oppdaterte innbyggertall.

Vi ser at bare Fyresdal hadde en befolkningsvekst blant kommunene i Vest-Telemark i fjor. Det gav en positiv avregning mot inntektsutjevningen og innbyggertilskuddet. Tallet -313 (i 1.000 kr) må derimot leses som at

Innbyggertall og rammetilskudd

	Innbyggertall per		Endring i prosent	Effekt mot rammetilskudd '06 fordelt på	
	01.01.05	01.01.06		innb.tilskudd/utg.utjevning	inntektsutjevning
Seljord	2 919	2 912	-0,24	262	-454
Kviteseid	2 598	2 575	-0,89	-1 718	-697
Nissedal	1 408	1 407	-0,07	-176	-104
Fyresdal	1 353	1 369	1,18	-313	87
Tokke	2 463	2 417	-1,87	-729	-670
Vinje	3 758	3 694	-1,70	-752	-955
Landet i alt	4 606 363	4 640 219	0,73		

Fyresdal framsto som mindre tungdreven/kostnadskrevende på bakgrunn av alderssammensetningen per 1.1.06 enn et år tidligere. Kommunen fikk da beregnet et såpass mye lavere utgiftsutjevningstilskudd for 2006 at rammeoverføringene samlet ble noe redusert.

Vanskelig å beregne

For Seljords vedkommende utviklet alderssammensetningen seg i en tydeligvis mer kostnadskrevende retning relativt sett. Reduksjonen i rammetilskuddet ble da mindre. Hvis alderssammensetningen i Seljord hadde vridt seg enda tyngre, kunne avregningen medført en isolert økning i samlet rammetilskudd. Dette viser at det ikke er lett å ha noen god formening om hvordan utviklingen i innbyggertallet – totalt og fordelt på inntektsystemets seks aldersgrupper, vil påvirke den enkelte kommunes rammetilskudd. Det behøver slett ikke bli noe "vårens vakreste eventyr" for rammetilskuddet når de oppdaterte innbyggertallene foreligger i mars/april.

I midten av november offentliggjorde SSB innbyggertallene per 1.10.06. Disse brytes ikke ned på aldersgrupper. Landsveksten kan bli rekordstor i

	Innbyggertall per		Endring i prosent
	01.01.06	01.10.06	
Seljord	2 912	2 932	0,69
Kviteseid	2 575	2 556	-0,74
Nissedal	1 407	1 375	-2,27
Fyresdal	1 369	1 373	0,29
Tokke	2 417	2 422	0,21
Vinje	3 694	3 681	-0,35
Landet i alt	4 640 219	4 671 871	0,68

år, kanskje rundt 0,9 %. Tabellen nedenfor for kommunene i Vest-Telemark viser at Kviteseid og ikke minst Nissedal vil måtte påregne en reduksjon i innbyggertallet i år. Det er derfor sannsynlig at begge må belage seg på en avkorting mot rammetilskuddet for 2007.

Bør legges inn i beregningene

Kommuner som etter hvert kanskje har fått en viss erfaring med negative avregninger, bør ta høyde for dette i budsjetteringen. Kviteseid gjør for eksempel det i økonomiplanen for 2007-10 etter å ha fått en negativ avregning på ca. 2,4 millioner kroner i år, mens tapet var på ca. 1,3 millioner kroner i 2005.

I rådmannens budsjettokument (-forslag) står det her følgende for anslaget i 2007: "På bakgrunn av folketalsutviklinga hittil i år er det på (svært) skjønnsmessig grunnlag lagt inn ei gardering på 1,5 mill. kr. i tapt rammetilskott til våren." Til omtalen av budsjetterte frie inntekter for resten av planperioden (2008-10) står følgende: "For åra framover er det lagt inn ei auke i overføringane på ca 1,1 mill. kr. (eller vel 1 %) som fylgje av dei nasjonale kommuneopplegga. Likeins er det budsjettert med det ein veit om tekniske utslag i inntektssystemet framover. Desse går i negativ lei for Kviteseid. Reint teknisk er det samstundes lagt inn 1,5 mill. kr. i årleg tap som fylgje av folketalsutvikling. Ei meir positiv folketalsutvikling vil derfor ha svært positiv verknad på kor mykje pengar som kan disponerast."

Kultur- og rådhus i ett

I Arendal er avstanden mellom kulturlivet og forvaltningen ekstra kort. Som i en kinesisk eske ligger byens nye kulturhus som et eget bygg midt inne i det nye rådhuset.

- Denne løsningen har gitt oss mange gode synergieffekter, fastslår kommunelider Geir Skjæveland. – Ved siden av at vi kommer tett på byens forskjellige kulturuttrykk, har vi blant annet oppnådd betydelige økonomiske fordeler med å samle alt under ett tak. Byggekostnadene ble mye lavere enn om skulle ha bygget to bygg, og denne fordelene ble tatt ut i et godt kulturhus. Med et felles bygg fikk vi også plassert begge enhetene på et sentralt sted midt i byen.

Både kulturhuset og rådhuset har felles inngangsparti og foajé. I foajéområdet finnes det også et kommunalt servicesenter, et turistkontor og en restaurant, som har samme kjøkken som rådhusets kantine i etasjen over. Kulturhuset to saler, Lille Torungen med 200 plasser og Store Torungen med 700 plasser, blir også flittig brukt av kommunen til større møter, konferanser og andre kommunale arrangementer.

- Salene i Kulturhuset er bygget svært fleksible med skyveamfrier, slik at halve salen enkelt kan ryddes. Dermed kan vi få et svært stort gulvareal når det er behov for det til forskjellige arrangementer, forteller Skjæveland. Han legger for øvrig til at det er bygget inn et lite lag med luft som en lydtemper mellom kulturhuset og rådhuset, slik at det kommunale arbeidet ikke blir forstyrret av konserthusets konserter og andre forestillinger.

Hele det 12 000 kvadratmeter store dobbeltbygget har kostet over 300 mil-



DOBBELTBYGG: Arendals nye kultur- og rådhus.

lioner kroner. Byggeplanene var egentlig et privat initiativ og det ble samlet inn et tosifferet millionbeløp fra privatpersoner og firmaer før kommunen overtok planarbeidet. Salg av kommunale eiendommer og aksjer i Agder Energi tilførte også betydelige beløp, mens toppfinansieringen ble ordnet med lån i Kommunalbanken.

Spør oss om lån



Utlånsdirektør

Helge Salseng

helge.salseng@kommunalbanken.no

Telefon 21 50 20 50

Mobil 98 24 70 50



Aust-Agder, Vest-Agder, Sogn og Fjordane og Finnmark

Steinar Olsen

steinar.olsen@kommunalbanken.no

Telefon: 21 50 20 57

Mobil: 98 24 70 57



Oppland, Telemark, Møre og Romsdal, Nord-Trøndelag og Oslo

Marit Ødegård

marit.odegard@kommunalbanken.no

Telefon 21 50 20 52

Mobil 98 24 70 52



Buskerud, Rogaland, Hordaland og Sør-Trøndelag

Jostein Aksdal

jostein.aksdal@kommunalbanken.no

Telefon: 21 50 20 53

Mobil: 98 24 70 53



Østfold, Hedmark, Vestfold og Nordland

Christin Holmbø Kanden

christin.holmboe.kanden@kommunalbanken.no

Telefon: 21 50 20 51



Akershus og Troms, og bankavtaler

Tor Christian Hansen

tor.christian.hansen@kommunalbanken.no

Telefon: 21 50 20 11

Mobil: 98 24 70 11